

o incontestabilă păstrare a unor simțăminte reciproce de tandrețe și îndrăgire ; și chiar de mutual respect⁴.

Dar pe cit îl înfățișa Clariond pe Alcest de uman și de puțin frust, pe alit nu știrbea nimic din suveranitatea exercitată asupra-i de crezul și de etica sa. Alcest nu-și plinge nici el de milă ; și când sosește momentul adoptării unei atitudinii clare, nu ezită. (Deodată, puterea — dedublată — devine unitară și nemărginită.) De asemenea, când se retrage spre a-și căuta locul unde să-i fie dat a se porta liber și potrivit adevărului esenței sale, iar nu conform minciunilor bine vazute și sloganurilor în general admise (sau și interesului și afecțiunii sale), Alcest nu e mai puțin tare decît infama Atalia ori nefericita Fedra. E și dînsul din plămada oamenilor care nu pun în discuție ce socotesc a nu fi negociabil. Pînă la urmă, în lupta purtată de cele două persoane lăuntrice, învingătoare — ca la Corneille — se dovedește „persoana dirză”. (De unde și coloratura corneliană a piesei și fantezista presupunere că a fost opera autorului *Cidului*.) Jocul pendulării subtile și obositoare se potolește și aici printr-un act de autoritate (asupra sine-lui). Atalia este ucisă, ca o ticăloasă ce se află ; Fedra și Alcest, ca oameni liberi, își determină singuri sfîrșitul : moartea (într-un caz), sihăstria (în celălalt). Iar din felul cum se încheia spectacolul se desprindea net concluzia la care avea să ajungă și Georges Courteline în *Actul al șaselea al Mizantropului* : definitivă îndepărtare din lume a lui Alcest, chiar și după o nouă desperată încercare împăciuitoare.

Deloc nu-mi pot lămurî din care pricină, după ce în cadrul unei singure stațiuni văzusem aceste trei cutremurătoare spectacole — tustrele odrăsliri ale puterii —, în egală măsură taina artei dramatice și artei actoricești, îmi tot repetam aceste atît de străine de subiect, loc și împrejurări cuvinte ale învățatului Grigorie din Nyssa, figurînd în Dialogul dintre *anima* și Preaiubitul ei. Preaiubitul spune : „Scoală-te și vino, preabuna mea, preafrumoasa mea, porumbița mea, căci iarna a trecut, ploaia s-a dus, florile au năpădit pămîntul”. Sau poate că tocmai ele sînt glasul puterii supreme sub forma ei finală și nestrîcioasă, ce mi se descoperea mie, nevrednicului, acolo, pe străzile Parisului nocturn, pe măsura sărmanei mele capacități de receptare.

⁴ O fi *Celimena* o mondenă impenitentă și poate o frivolă, dar o trestie nu-i. Își are personalitatea, neclintită. I se potrivesc aceste cuvinte ale lui Montherlant : există o frivolitate dură ca oțelul.

In memoriam

Marcel Enescu

În lumea culiselor, agitată și capricioasă, Marcel Enescu a fost o prezență delicată și senină. Elevul Luiei Sturdza Bulandra, născut în 1898, aparține generației lui George Calboreanu, Ion Fintescu, Forj Etterle, Natașa Alexandra, Al. Finți, Nicu Dimitriu, alături de care a jucat mult și divers, de prin 1919 (Compania Bulandra) pînă la angajarea sa în trupa primei scene a țării, 1948, și după aceea.

A trecut prin teatrul Marloarel Volculescu, prin cele ale lui Sică Alexandrescu, ale Mariei Filotti, Mariei Ventura, al lui V. I. Popa. De la drama de salon la cea psihologică, de la piesa clasică la vodel, actorul a excelat în partituri secundare, de coloratură. A fost util pretutindeni, căci vocea sa cu sonoritate romantică, prezența scenică sobră, finețea relațiilor cu partenerii l-au impus ca actor meticulos și receptiv, armonizînd ansambluri efemere sau de durată.

La Teatrul Național a jucat mult : Profesorul din *Febre de Horia Lovinescu*, Cléant din *Tartuffe*, Hatmanul (Răzvan și Vidra), Ilie, din ultima versiune scenică a comediei *Tache, Ianke și Cadir*, Cuconul Bărbol (Căruța cu paiațe), Doctorul (Mielul turbat). A fost printre pionierii cinematografului românesc ; crochiul său din *Trenul fantomă* (1933), alături de Tony Bulandra și G. Storin, se reține.

Ionuț NICULESCU